Ч. 89 (11.342). Львів, понеділок 23. квітня 1928. Оплата почтова уплачена ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Пляни Мусолінія.

Львів, 22. квітня 1928.

Коли внутрішня політика в більшости держав вяже сильно руки уряду, а нерідко абсорбує всі його сили, то нинішня Італія є в такому положенні, що її уряд міг спрямувати всю свою енергію в напрямі політики закордонної. Все те тому, що фашистівська Італія здавила внутрі держави всі політичні напрями, підчинивши всю енергію, всі сили народу одній людині — диктаторові Мусолініеві.

Політика фашистівської Італії має під цю пору тим лекшу свободу ділання, що майже всі її сусіди стоять напередодні виборів, якими вони заняті до тої міри, що не в силі уважно слідити за тим, що діється за їх границями. Вони всі мають немало клопотів і жури у себе дома, а міжпартійна боротьба, що шаліє в часі виборчої горячки, відтягнула зовсім увагу населення сусідів Італії від того, що затіває Мусоліні. А затіває він безперечно щось невідоме, але таке, від чого вже може в недалекій будучині зможе змінитися основно ціла структура европейської політики.

Ціль Мусолінія — це кожному ясно — велика Італія. І в прямуванні до тої цілі він спершу спирався на Париж, потім на Берлін, а тепер, як це видно з його переговорів з представниками Туреччини, Греції, Польщі й Румунії, Італія хоче опертися на згаданих державах, себто іншими словами: хоче втягнути в орбіту своїх впливів не тільки цілий Балкан і полосу східної Европи від Балтійського до Чорного Моря, але й т. зв. близький Оріент. Це континентальна політика на широку скалю й велику мету, бо цеж до певної міри проводження чи радше продовжування тої самої славної лінії „Берлін-Багдад“, яку вела до війни Німеччина. Тепер ролю Німеччини перебирає на себе Італія.

Пляни Мусолінія справді великі. Він хоче піти слідами Олександра Великого, хоче здобути для Італії становище великодержави, хоче відчинити їй шляхи далеко на схід, захід і полудне. І після недавніх його конференцій з представниками Туреччини, Греції і Польщі, після того, як Італія заключила договір з Еспанією і Полудневою Америкою, можна сказати, що шляхи Італії на схід і на захід отворені, що її експанзія піде тепер туди нестримно.

Не треба й казати, що найновіші посунення Мусолінія нагнали немало страху всім тим державам, що чуються цими посуненнями загрожені. Це в першу чергу Англія і Німеччина, а дальше мабуть Франція і Чехословаччина, не згадуючи вже про СРСР. Що пляни Мусолінія не в смак Англії (експанзія на морі, договір з Туреччиною, впливи в Оріенті) і Німеччині (порозуміння з усіми її б. союзниками: Туреччиною, Болгарією, Мадярщиною, а передовсім з Польщею), це ясне. Щож до Франції, то вона має вже віддавна тертя з Італією з приводу своєї італійської меншости, по яку жадно простягає руку фашистівська держава. А Чехословаччина? Вона затривожена тою підтримкою, яку недавно прибіцяв Мусоліні Мадярщині при ревізії її теперішних кордонів, які він назвав крайно кривдячими й несправедливими.

Окремо слід згадати про затривоження політикою Мусолінія в Радянськім Союзі, який добачує в ній у першу чергу змагання створити спільний „капіталістичний фронт“ проти „робітниче-селянської держави“. Одначе, коли взяти під увагу, що Мусоліні заключив недавно якийсь ближче незнаний договір з Туреччиною, що досі була одним з немаловажних засобів політики Москви, то більшовики мають поважну причину боятися найновіших посунень італійського диктатора. Бо від тих посунень — загрожені більшовики в найважнішім своїм стратегічнім місці: в пануванні над Чорним Морем...

Як не як, а політика фашистівської Італії вступила в незвичайну активність, від якої може дуже богато змінитися в політичній констеляції повоенної Европи. Італія під проводом Мусолінія стала сьогодні дійсно осередком політичної уваги европейських політиків і дипломатів.

Польський бюджет.

(На основі доповіді пос. Остапа Луцького на тему: „Інтереси хліборобського населення в преліминарі державного бюджету на рік 1928/29).

I. Загальні бюджетові цифри, характеристика бюджетового преліминаря та витрати міністерств освіти й публичних робіт.

В конференційній салі Т-ва „Сільський Господар“ відбулася в пятницю (20. ц. м.) доповідь посла Остапа Луцького на тему: „Інтереси хліборобського населення в преліминарі державного бюджету на рік 1928-29“. В конференції взяла участь частина послів і сенаторів, а саме посли: о. Куницький, д-р Ладика, Д. Паліїв, М. Струтинський і В. Целевич та сенатори: О. Кисілевська, д-р Ів. Макух й о. Татомир, дальше представники наших економічно-фінансових установ та репрезентанти преси.

Пос. Луцький у вичерпуючій доповіді перейшов поодинокі позиції предложеного соймові польським урядом бюджетового преліминаря на біжучий бюджетовий рік (1. IV. 1928 — 31. III. 1929), звертаючи головну увагу на інтереси хліборобського населення в тому бюджеті.

Прибутки польського бюджету згідно з предложеним преліминарем виказують суму 2,525,702.596 зол. (адміністрація — 1,512,222.016 зол., державні підприємства — 176,586.580 зол. і державні монополі — 836,894.000 зол.), **витрати** виказують 2,478,370.242 зол. (в тому адміністрація — 2,458,514.762 та доплата на пасивні державні підприємства 19,855.480 зол.). Згідно з предложеним преліміпарем бюджет є активний, бо навіть виказує надвишку у висоті понад 47 міл. зол.

Цей величанський, як на сучасну обідніпу польську державу, півтретя міліярдовий бюджет визначається двома характеристичними признаками: з одного боку є це бюджет визначно мілітарний, а з другого боку наскрізь консумційний. Міністерство військових справ пожирає кругло 745 міл. зол., державна поліція, недавно змілітаризована 110 міл. зол. (у витратах міністерства внутр. справ), а прикордонна охорона 50 міл. зол., разом військово-поліційні витрати перевищують суму 900 міл. Коли приняти, що сучасна Польща має кругло 30 міл. населення, то на одну душу припадає в сучасній Польщі понад 30 зол. податку на військово-поліційні цілі. Тимчасом видатки нпр. міністерства освіти виносять всього 372 міл., отже майже лише одну третину витрат на військово-поліційні цілі. Також у інших ділянках польський бюджет є наскрізь консумційний, бо головно є це витрати на удержання цивільної армії, себ-то урядовців. Інвестиційно-продукційні цілі є каплею в морі консумційности бюджету.

Не будемо займатися витратами бюджету в поодиноких ділянках, а звернемо увагу лише на ті ділянки, які нас спеціяльно цікавлять. І так у відділі **міністерства освіти й віроісповідань** з 372 мл. признагено на православне віроісповідання 2,030,980 зол. Витрати на гр.-кат. віроісповідання містяться у загально-католицькому відділі. Тільки в окремому додатку вказано, що на етаті міністерства є 1 гр.-кат. митрополит, 2 епископів, 2 епископів-помічників (суфраганів), 23 крилошан, 17 капіт. урядовців, 10 професорів теол., 1849 парохів, 72 адміністраторів, 158 сотрудників і 290 студентів теольогії, разом 2.424 осіб. На всенародне шкільництво в бюджетовому році преліминар призначує 221,859.107 зол., з того — очевидно — майже нічого не доходить до нас. При тій нагоді варто зазначити, що в порівнанні з 1910 р. усіх шкіл на Волині й Поліссі (преліминар не подає шкіл по мові навчання) було на 31 проц. більше, а в Галичині на 30 проц. менше, отже „поступ“ є німкий. У воєвідствах, заселених українцями, тільки 59 проц. дітей у шкільному віці побирало науку (у польських воєвідствах 95 проц.), отже 41 проц. дітей на українській території під Польщею виростає круглими анальфабетами. Щож торкається клясифікації всенародніх шкіл на українській території під Польщею, то на Поліссі з 1082 шкіл, аж 812 було одно- і дво-клясових, на Волині з 1.144 шкіл аж 964 було одно- і дво-клясових, а у львівській шкільній окрузі (воєвідства: львівське, станиславівське і тернопільське) з 4.603 аж 3.438 було одно- і дво-клясових, разом на українській території під Польщею з 6.829 всенародніх шкіл було аж 5.214 одно-і дво-клясових, себ-то 76.50 проц. всіх шкіл. Колиб ми мали дані про школи з українською мовою навчання, то ми побачилиб, що відсоток одно- і дво-клясових шкіл сягає 99 проц.

На фахове шкільництво преліминар передбачує 16,360.551 зол. Державних шкіл, семинарій та фахових курсів у львівській шк. окрузі є 19, у волинській 4 і в поліській 1, разом 24, а в тому ані одної української. На вищі школи преліміпар передбачує 34,159.564 зол. Серед вищих шкіл є одна висока школа сільського господарства, одна ветеренарійна академія, три рільничі факультети (на університетах у Кракові й Варшаві та на політехніці у Львові), розуміється, серед них ані одної української високої школи.

Витрати **міністерства публичних робіт** виносять суму 134,656.405 зол. З того як важні для нас годиться підкреслити такі видатки: 125.000 зол. на регуляцію Стиру, 35.000 зол. на регуляцію Горини, 363.000 зол. на регуляцію горішнього Дністра (нижче Корниловичі), 103.000 зол. на регуляцію Пруту (нижче Коломиї), 81.000 зол. на регуляцію Бугу (від устя Полтви до Рабич), 168.000 зол. на рег. Дністра (від Розвадова до Корниловичі), 258.000 зол. на рег. Стрия з Опором, 96.000 на рег. Свічі, 108.000 зол. на регуляцію Ліминці і 108.000 зол. на рег. Бистриці і 110.000 на рег. Пруту (вище Коломиї) і Черемошу. Разом на регуляцію рік на українській території під Польщею призначено 1.555.000 зол. із 12,881.000 зол. призначених на регуляцію пароплавних і сплавних рік у Польщі, себ-то 12 проц., тоді як простір пяти полудневосхідних воєвідств (львівського, станиславівського, тернопільського, волинського і поліського) займає 134.204 км. квадр., або 34.60 проц. всього простору сучасної Польщі. На будову каналів водних призначує преліміпар 2 міл. зол., з того нічого для української території під Польщею. На обвалування рік, відводнення, регуляцію несплавних рік та забудування гірських потоків преліміпар призначує 6,100.000 зол., з того на львівське воєвідство 1,231.175 зол., на волинське воєвідство 304.000 зол. і на поліське воєвідство 300.000 зол., або разом 1,835.175 зол., себто 30 проц. Із 33,000.000 зол., призначених на удержання державних доріг і мостів призначено 11,131.970 зол. на найбільше знищені дороги на українській території, що була тереном війни. З 3.200.000 зол. на будову і перебудову мостів, 1,100.000 зол. припадає на зах.-українську територію. На допомогу в удержанні автономних доріг у Польщі призначено 2 міл. зол. на позички самоврядуванням на удержання доріг — 700.000 зол., на впорядкування воєнних могил 630.000 зол., та над цими позиціями і їх призначенням ширяє великий і таємний знак питання.

З надзвичайних витрат мін. публ. робіт цікаві для нас такі позиції: 15.000 зол. на поглиблення пристані в Галичі, 115.000 зол. для львівської дирекції публ. робіт на галяри і човни, 1,700.000 зол. на студії та поміри для меліорації Полісся, 455.000 на будову доріг у волинському воєвідстві, 1,300.000 на будову бетонових або залізних мостів на зах.-українській території, 40.000 зол. допомога поліському самоврядуванню на будову доріг, 250.000 зол. допомога львівському і станиславівському воєвідствам на будову мостів та 9,889.360 зол. призначених на відбудову краю. Кілько з цього прийде для зах.-української території в преліміпарі не подано.

Преса 1928.

З приводу міжнародньої вистави преси в Кельні.

Перебуваючи мин. року в Кельні н. Р., був я свідком великих приготувань Німеччини до Інтернаціональної Вистави Преси, яка буде в Кельні від травня до жовтня п. р. Тому на прохання Хв. Редакції радо ділюся з читачами „Діла“ інформаціями, які я вспів до цього часу про цю виставу зібрати. — *А. Л.*

Два великі міста Надренії: Дісельдорф і Кельн борються мирними засобами за первенство і кожне з них намагається станути вище другого. І так в 1926-ому р. Дісcельдорф улаштував величаву виставу „Gesolei“, себто виставу медицини, соціяльної опіки і спорту, яку відвідали міліони людей. На це відповів у 1927-ому році Кельн, заповідаючи і приготовляючи на 1928-ий рік інтернаціональну виставу преси, в скороченні „Преса“. І ця остання запо[...]відається не менше величаво від Дісельдорфської, тимбільше, що Кельн має в улаштуванні вистав ще щось більшу практику, улаштувавши з[...] в 1925-ому році велику виставу з нагоди 1000-літньої приналежности Надренії до Німеччини.

Виставова площа тягнеться вздовж правого берега Райну і пригинає до нього продовж 4-ох кільометрів. Площа ця, вкрита будівлями, парком і городами, займає 500 тисяч квадратних метрів. Головний вхід на виставу знаходиться коло ...

сячого мосту". Просто проти головного входу є двірець спеціяльної залізнички, яка обвозитиме гостей по цілій площі вистави. Згадати треба ще й те, що для всіх транспортів, які приходять на виставу, призначений окремий великий залізничий двірець: Köln - Deutz. З правого боку за двірцем виставової залізнички бачимо великий будинок, в котрім буде приміщений історичний відділ вистави і спеціяльні її групи. За цим будинком є другий вхід, призначений виключно для авт і повозів. Цей вхід міститься напроти мосту Гогенцолернів. Нижче цього мосту є одна з найбільших будівель вистави, де будуть приміщені: „Щоденник і журнал", „Книжковий промисл і графічне мистецтво", „Фотографія і кінематографія" та конгресова палата, а до цеї останньої добудована висока на 80 метрів виставова вежа, з якої можна буде погідними вечерами приглядатися грі рефлекторів та величавій ілюмінації Райну. Дальше в самім центрі виставової площі побудована в формі півколеса „Палата Націй". Напроти неї над самим Райном пишається виставовий ресторан з гарною терасою. Праворуч від „Палати Націй" бачимо павільони, призначені для спеціяльних відділів вистави. „Улицею преси" доходимо до „Паркового павільону". За ним тягнеться велика мурава, на якій будуть відбуватися всякі торжества під голим небом. З „Паркового павільону" дістаємося улицею, при якій повно усяких склепів, до другої части вистави, призначеної виключно на розривки відвідувачів. Велику ролю буде відгравати в цій частині вистави спеціяльна й оригінальна надрейнська виниця...

Як бачимо вже з самого пляну розміщення вистави, то вона присвячена пресі у всіх її проявах, її інтелектуальному, цивілізаційному, економічному й технічному змістові. Історично вистава сягатиме з одної сторони аж до початків розповсюджування відомостей взагалі, з другої сторони покаже нам комплетну організацію сучасної преси. „Преса" не має бути виставою мертвих предметів, вона має представляти пресу в її живому відношенні до розвитку культури й до економічного життя. Завдяки льогічно уложеному плянові має вона уможливити загальний погляд на історію людства.

Велике значіння цеї вистави показується ясно в „Палаті Націй", де всі цивілізовані народи будуть мати нагоду показати свою пресу. В цій ґігантній будові, що дає захист ріжним краям, відбиватимуться мов у зеркалі своєрідність культури ріжних народів, питоменність їхнього економічного життя та багацтво їхньої цивілізації.

Ці части вистави, де представлений розвій преси, її цівілізаційне й інтелектуальне значіння, можна назвати „Виставою культури". „Технічна вистава" обіймає всі помічничі і технічні средства і прилади, які грають якунебудь ролю в розвитку преси, від фабрикації паперу аж до транспорту готового продукту, що виходить з друкарні. Технічні апарати, що служать до передачі відомостей, друкарські машини і прилади, уживані в ґрафічнім промислі, фотографія, фільма, — всі ці помічні средства мають виробити у відвідувачів поняття про технічну організацію модерної преси. Крім цього вистава обіймає численні й інтересні спеціяльні відділи: „Преса і мистецтво", „Преса і жінка", „Преса і школа", „Преса і студентство", „Преса і спорт", виставки великих релігійних стовариш[е]нь, виставку книжкового мистецтва й ін. Підчас виставки відбуватимуться ріжні зізди й конгреси, прогульки кораблями здовж Райну до недалеких „Семи Гір" і далі в гору Райном. Сам Кельн — це чудове старовинне місто, славне в цілім світі своєю катедрою і скарбами мистецтва та середньовічної культури, запрошує горячо гостей до звидження цеї оригінальної вистави й дає їм ріжні полекші; те саме роблять німецькі залізниці.

Для нас ця вистава має значіння м. ін. остільки, оскільки й українська преса буде заступлена на ній. Маю несправджені приватні вістки, що у відділі „Преса і студент" буде заступлений „Цесус". З часописів довідуюся, що Український Науковий Інститут у Берліні орґанізує на виставі німецький відділ про Україну. Що роблять наші часописи й установи, мені невідомо; в кождім разі крайня пора приступити їм до праці з метою спільного й гідного виступу.

Андрій Ластовецький.

Від Ред.: В найближчих днях помістимо на цю актуальну тему ще одну цікаву статтю з кругів Українського Наукового Інституту в Берліні.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Централбанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

Арештування.

ПІД ЗАМІТОМ ПРИНАЛЕЖНОСТИ ДО У. В. О?

З польської преси довідуємося, що львівська поліція веде енергічно пошукування за тими молодими людьми, що в масках пробували дістатися до помешкання дир. д-ра Сабата і при тій нагоді навіть пострілили в палець терціяна акад. гімн. Ейзінзевського. У звязку з цим нападом переведено тоді кілька ревізій в учеників і студентів і декого навіть арештовано на кілька годин, одначе зараз випущено на волю.

Незалежно від того поліція веде пильно слідство в справі убивства Гука. Після арештування Полотнюка, який по версіям польської преси нібито признався, що був при убивстві Гука, але сам не мав з ним нічого спільного, поліція шукає інших його спільників, безпосередніх виконавців убивства. З приводу наших Великодних Свят поліція інвіґілювала всі поїзди у Львові, шукаючи за підозрілими в цій і інших справах.

І саме в часі Великодних Свят попав у руки поліції студ. медицини з Праги *Петро Сайкевич*, що приїхав до краю, як подає преса, нелеґально, маючи фальшиві документи на імя Осипа Сивенького, сина священика. Імя Сайкевича повторювалося нераз в часі недавньої розправи проти 17-ки і його арештовано під замітом приналежности до У. В. О. Закидується йому співучасть у редаґуванні органу У. В. О. „Сурма" і її кольпортажу в Галичині, а також участь у терористичній акції, зокрема в нападі на почту у Львові. Арештовано Сайкевича у Львові в хвилі, як виходив з дому начальника суду в Рещищах п. Масляка при вул. Гіпсовій, де був гостем у якоїсь вдови, з котрою вязали його ближчі взаємини. У звязку з арештуванням Сайкевича переведено знов низку ревізій в осіб, з якими він мав якінебудь звязки. Ближчих подробиць про ці ревізії не маємо.

АРЕШТУВАННЯ МНИМОГО УБИЙНИКА ПРОВОКАТОРА КОРОЛЮКА.

На кілька днів перед Великоднем ц. р. польська погранична сторожа (КОП) над Збручам придержала при переході через Збруч *Романа Міхенка* і його товариша *Германа*, що в грудні 1925 убили в Тернополі провокатора Степана Королюка за те, що будучи комуністом, за гроші зраджував тайни тернопільській політичній поліції. В два дні по душогубстві арештовано двох братів Міхенків — Леоніда і Богдана, під замітом співучасти в убивстві. По довшій слідчій вязниці випустили на волю Леоніда Міхенка, що опісля виїхав на Радянську Україну. Над Богданом Міхенком відбувся суд в Тернополі в травні 1926 р. і на основі вердикту лави суддів присяглих засуджено його тоді за дальшу співучасть в повищому убивстві на кару чотирохлітньої тяжкої вязниці, яку тепер відбуває в дрогобицькій тюрмі. Властивими убийниками після твердження поліції і прокуратури були тоді около вісімнайцятьлітні хлопець Роман Міхенко і його товариш Герман, що другого дня по доконаному вбивстві втікли за Збруч на Радянську Україну. В кінцем серпня 1926, коли справа Богдана Міхенка була ще в Найвищому Суді, вислали Роман Міхенко і Герман обширне письмо з Києва до д-ра Степана Барана в Тернополі як оборонця Богдана Міхенка, в котрому признаються до сього, що то вони вбили провокатора Королюка. Це письмо оголошено в „Ділі" у вересні 1926 і в свого свого часу зроблено судово-процесовий ужиток в обороні Богдана Міхенка — але безуспішно. Арештованого Романа Міхенка під сильними конвоєм привезено до Тернополя і він є вже в тернопільській слідчій вязниці як підозрілий в убивстві Королюка, в державній зраді та шпіонажі. Його товариш Герман вирвався з рук граничної сторожі та втік назад за Збруч. Є загадкою, чому оба хлопці — тепер заледви около двацятьлітні, передиралися до Галичини по півтреталітньому побуті на Радянській Україні. Можливо що судове-карне слідство хоч частинно заяснить цю загадку.

ДУХ ЧАСУ.

Жозефінка.

(Від нашого кореспондента.)

Прага, 17. квітня 1928

Кожна історична доба має своїх героїв. Наша доба напевно покажеться майбутньому історикові культури дуже химерною, бо коли він почне шукати за героєм, що опановував думки й почування сучасного покоління, то нікого іншого не знайде, крім — чорної танечниці.

Солідна, міщанська Прага від вчорашнього дня наче з глузду зїхала. У кожній родині, де є дорослі чи підрослі діти, тільки й мови, що про ту танечницю. Газети присвячують цілі шпальти її звичкам, пупикам, прибуткам, пригодам. На двірці перед її приїздом був такий тиск народу, що довелось замкнути продаж перонових білетів, бо інакше спинивсь рух потягів. Перед салею „Люцерни", де вона що вечора виступає, стоять довжелезні хвости. Тисячі й тисячі вистоюють при собачій погоді цілі години, щоби хоч краєм ока її побачити — її, єдину, незрівнянну Жозефіну Бекер, Жозефінку.

Щож то за велике світило таке, що вивело добрих пражан із рівноваги?

Жозефінка походить десь із північної Кароліни й наспіне залишилась б[и] вікому невідомою маленькою муринкою, колиб повоєнна Европа не була така хора й не потрібувала сильних наркотиків. На місце людської музики прийшов джез-бенд, який роздирає вуха, приголомшує, доводить до божевілля, заколи-

---

Д-р РОМАН ЦЕГЕЛЬСЬКИЙ

В погоні за новими джерелами енерґії.

Людина живе на землі серед безмежного запасу енерґії, одначе, не зважаючи на те, уживає часто своєї власної сили, щоби виконати працю. У дуже давних часах люди були здані майже виключно на працю своїх рук. Згодом почали освоювати деякі звірята, щоби використати їх силу, як напр. коні, осли, рогачі, верблюди, слони. У старинних народів техніка та сільське господарство були досить сильно розвинені, але, поминувши незначне використання повітряної та водяної енерґії у вітраках та водних млинах, тодішня цивілізація експльоатувала майже виключно працю людей і звірят. Цілі армії невільників управляли землю на широких латифундіях, невільники веслували на ґалерах так так посували їх вперед, у римських копальнях і промислових заводах виконували вони майже все власноручно. Вугля і нафти ще тоді не знали, а про користування енерґією рік на більшу скалю ніхто і не думав. Вправді в культурних краях старини, як нпр. в Єгипті і Вавилоні, Індії та Мексику, уживано до піднесення тягарів підойм і наклонених площ та звигнено при допомозі їх величаві піраміди, святині і палати, але енерґію, потрібну до цих будівель, дали тисячі і тисячі невільників та вючних звірят. Піраміду Хеопса будувало 100.000 невільників через 20 літ; тепер могло би здвигнути її 500 робітників у девятьох місяцях, послугуючися природними джерелами енерґії.

Останній приклад показує нам, що справність одної людини, а навіть цілої армії робітників є дуже незначна в порівнанні зі справністю сил природи. Енерґію — себто скількість праці яку може достарчити людина або якась природна сила, міримо кільоґрамметрами (кґм). Кільоґрамметер це праця, яку виконуємо, підносячи один кільоґрам на один метер. Із цею одиницею порівнують працю машин, людей та сил природи. Кінь середньої сили може виконати в 1 секунді 75 кґм праці; длятого називають цю працю одною „кінською силою". Людина може в 1 секунді дати ледви десяту часть кінської сили. Парова машина на великім пароплаві дає більше, як 20 тисяч кінських сил т. зн. виконує працю, яку зробило би 200 тисяч робітників.

Нові віки принесли з собою нові джерела енерґії. Відкрито копальні вугля і винайдено парову машину, що перемінює тепло у працю. Парова машина поширилася по цілій землі. Вона працює за сотки робітників у молотільнях, млинах, тартаках, фабриках і перевозить міліони людей та тон кораблями та залізницями. Замітним є те, що 1 кґ доброго вугля дає через спалення у паровій машині 380.000 кґм праці тоді, як людина може дати при найбільшім зусиллі 150.000 кґм праці в однім дні. Цілорічну працю людини може виконати 120 кґ вугля; отже ваґон вугля (30 тон) дає працю, яку виконує 250 робітників в однім році.

В слід за паровою машиною прийшла електрична, а враз з нею кольосальний розцвіт техніки. Коли парова машина є привязана до певної скількости вугля і необхідно це вугля довозити до неї або якщо вона є льокомотивою, то сама мусить його тягнути із собою — то електричну машину можна примістити на догіднім місці, куди легко довезти вуголь, або близько копальні вугля, і електричну енерґію розпроваджувати на сотки кільометрів навкруги та достарчити цілій полосі краю тисячі кінських сил праці і міліони свічок світла. Значіння електричної енерґії зросло в останніх двох десятиліттях до дуже великої міри тому, що використано енерґію рік до витворювання електричности. Величезні водяні турбіни вправляють в рух електричні динамо-машини та не дають рікам марнувати своєї енерґії. Всі гідротехнічні станції Сполучених Держав Півн. Америки давали у 1923 р. 12 міліонів кінських сил себто працю 120 міліонів робітників. Найбільший у світі гідроелектричний осередок є на Ніягарському водопаді. Там спадають води з висоти 65 м., а ширина ріки виносить на цім місци півтора клм. Ясна річ, що на водоспаді скупчилася велика скількість енерґії. З неї використано досі більше, як одну четвертину т. зн. півтора міліона кінських сил. Де нема водопадів, будують великі греблі та творять штучні озера, з яких вода спадає в низ та витворює електричність. На ріці Нілю в Єгипті збудовано греблю, що має здовж 1952 м.; вона задержує 2300 міліонів м³ води. Нижче Дніпрових порогів будується тепер величезна гідроелектрична станція, що буде давати 650 тисяч кінських сил. Против острова Хортиці буде іти гребля 720 м. завдовжки. Вона піднесе воду на 38 м. високо. Таким чином буде вже небаром переведена електрифікація цілої Східної України.

Енерґію води називають „білим вуглем". Скількість її на землі оцінюють учені на яких 500 міліонів кінських сил; досі використано біля 23 міліони кінських сил, отже ледви 1/20 часть всього запасу. Сучасна річна продукція чорного і білого вугля відповідає вартости 1300 міліонів тон камінного вугля. Якщо

су й знов притоломщує. На місце людських танців прийшов чарльстон, який навіть малпам мусів би показатись верхом смішного й непристойного. А на місце класичного балєту прийшла Жозефінка.

У Парижі Жозефінка має свій власний театр, де вона кожного вечора виступає. Тільки дуже багаті люди можуть до того театру дістатись, бо Жозефінка дуже дорога іграшка. У Празі вона дістає за кожний виступ тисячу долярів, а в Парижі вона заробляє ще більше.

Вона заробляє свої гроші по своєму тяжко. Вона спершу виходить у короткій суконці й помалу танцює якийсь безвинний танок. Наївні можуть навіть думати, що це вальс. Потім скажена музика заводить якого-небудь скаженого чарльстона — й Жозефінка перероджується. Вона викликає котрого-небудь зпоміж присутніх черевастих папів і каже йому танцювати з нею. Ніхто не сміє відмовитись, бо слово Жозефінки — закон, та й знають люди, чого до неї їдуть. Старий незграбно перебирає ногами, а Жозефінка тимчасом показує, що виробляє чистокровна муринка, коли на неї сказ нападе. Старий обливається потом, він більш не може. Жозефінка його кидає й викликає іншого. Так вона може й десятьох, і двадцятьох перетанцювати. А тоді приходить хвилина найвищого екстазу. Музика реве, як тисяча опетених чортів, Жозефінка зриває свою суконку й залишається в самих черевичках — вихор, вереск, відьомський шабаш віч на Лисій Горі, Вальпургієва ніч.. Заслона.

Що Жозефінка має в Парижі й Льондоні свою публику — це не диво. Там і без неї є досить пікантних забав, отже одною більше чи менше — не ріжниці не робить. Та й публика там у неї своя, специфічна, здебільшого чужинецька. Можна так-сяк зрозуміти й віденські трімфи чорної спокусительки: Відень хоч і зубожів, а все він має свою забавову традицію, яка до чогось зобовязує. Але дрібноміщанська Прага з її виразним характером великого села, з її скупою ощадністю, з її важкою стравою й не важчими нападами, — що спільного вона має з Жозефінкою? І ось глядіть — виходить, що має, коли може платити що-вечора по 60 тисяч корон, пістоювати в хвостах, мокнути під дощем і снігом і всяким іншим способом маніфестувати свою приналежність до „цивілізованої Европи".

У такім разі це дух часу, символ епохи. Жозефіна Бекер, чорна танечниця, зводить з ума стару, провінціяльну, ощадну Прагу, — тут все кінчається.

Суворий мораліст напевне заспівав би з цього приводу на глас пророка Єремії й закликав би громи й блискавки на голову грішної Европи й Праги зокрема. Та що це поможе! Як Жозефінчине обличчя від того не поблідне, так не схаменеться Европа від своєї жаги до сильних, приголомшуючих наркотиків. Дух часу!

М. Г.

Українське життя в Гамбурзі.

З діяльности клюбу „Україна". — Наша Служба Божа. — Свято Шевченка при співучасти Українського Нар. Хору.

Перебуваючі в Гамбурзі українці згуртовані в клюбі „Україна". Переважаюча частина української кольонії — це робітники, що мають працю по місцевих фабриках та по сільських господарствах в околицях Гамбургу. До інших професій (урядовці експортових фірм та корабельних ліній, самостійні купці) належать лише одиниці.

Громадське життя виявляється в щосуботніх сходинах в льокалі клюбу (Гімерпостен 13), куди приходять майже всі українські газети та журнали. Виділ клюбу вживає всіх можливих заходів, щоб оживити українське життя і не дати відірваним від рідного пня землякам безслідно потонути в німецькому морі. Найважнішими подіями в житті клюбу, що мали місце на протязі останнього місяця, є греко-католицька Служба Божа (11. березня) та свято в память Шевченка (8. квітня).

До відправлення Служби Божої запрошено з Берліна душпастиря для українців греко-католиків у Німеччині о. д-ра Петра Вергуна. Його приїзд як і сама Служба Божа, були дуже радісною подією в житті громади. Співав хор з членів клюбу, між якими є кількох добрих співаків. Обидві найбільші місцеві газети „Гамбургер Фремденблят" і „Гамбургер Ґенераль Анцайгер" охоче помістили замітки про Богослуження, зазначивши, що це мала бути перша українська Служба Божа в Гамбурзі. В церкві (каплиця дер Ґрауен Швестер) було також богато німців, з котрих деякі ставляться до східного обряду з великим зацікавленням. Громада по Службі Божій радо витала о. д-ра Вергуна, котрий своєю лагідною вдачею та вмінням кожного зрозуміти знайшов собі в Гамбурзі богато щирих прихильників.

З 1-го по 15. квітня в Гамбурзі перебуває і робить виступи Український Народній Хор під управою диріґента С. Калмуцького. Цей хор відомий в Галичині зі своїх виступів з п. Котком та п. Євсевським. Виїхавши з Польщі, хор на довший час опинився в досить скрутному становищі, з огляду на незнання мови і місцевих обставин, але потім шляхом напружених зусиль і витревалости удалося йому завоювати собі належне місце. Тепер хор цілковито забезпечив своє матеріяльне становище, маючи анґажменти на декілька місяців наперед.

Виділ клюбу використав перебування хору в Гамбурзі для уладження спільного свята памяти Т. Шевченка, яке відбулося 8. квітня. За годину до відкриття вечірки голова клюбу п. О. Вучинський привитав хор в імени клюбу і сказав, що вся українська кольонія дуже рада приняти у себе Український Нар. Хор і почути українське слово та українську пісню. Він побажав хорові дальшого успіху і висловив надію, що гамбурґська громада матиме і в будуччині нагоду бачити у себе дорогих гостей. Йому відповідав диріґент хору п. С. Кальмуцький, що подякував за сердечне приняття і висловив радість бачити в Гамбурзі українців в одній дружній сімї. Коли зійшлася публика, між якою була велика скількість німців, п. А. Білопольський пояснив в кількох словах у німецькій мові, хто був Т. Шевченко і висував його значіння для відродження української державно-національної ідеї. Саме свято відкрито співом „Заповіту", що його хор виконав зі звичайним для нього мистецтвом. Потім прийшли виступи хору, чергуючись з музичними точками. Свято закінчилося відспіванням „Ще не вмерла Україна", що пройшло при загальнім захопленні цілої салі. Нічого й згадувати, що виступи хору зробили на всіх присутніх, як українців так і німців, велике враження і оплескам не було кінця. По закінченню офіційної програми майже вся публика залишилася в салях і провела час на співах і забаві до 3-ої години ночі.

Великий політичний процес в Тернополі.

Вже семий місяць сидить в тернопільській слідчій вязниці кільканадцять молодих українців (між ними молоденька Ольга Стешинівна з Березовиці Великої пов. Тернопіль) під замітом державної зради. Як головні обвинувачені виступають укінчений студент техніки в Данціґу Ямрозік з Тернополя, студент медицини з Берліна Степан Куницький, син пароха з Оріхівця, студент Академії Мистецтв в Кракові Ващик з Тернополя, яких підозрівають, що стояли в зносинах з полков. Евгеном Коновальцем в Берліна, котрий на думку польської поліції має вести військово-організаційну розвідчу службу в Польщі в користь німецького ґенерального штабу. Решта арештантів міщанські і селянські хлопці, між ними син посесора маєтности Зазулі коло Золочева Василь Литвина та відбуваючий кару чотирохлітньої тяжкої вязниці в Дрогобичі за співучасть в убивстві провокатора Королюка — Богдан Міхенко. Характеристична річ. На мотивоване подання д-ра Ст. Барана як оборонця арештованого Литвина, що за собою не має проґріхів, палата радна в Тернополі рішила випустити його на волю, чому спротивився прокуратор Музика. Справа опинилась в апеляційному суді у Львові, цей дав місце зажаленню прокуратора та рішив задержати Литвина на далі у слідчій вязниці, що в судово-карній практиці є доволі рідким явищем. Судове слідство у повищій справі вже покінчене й акти відіслано для перегляду до військового ґенерального штабу. Розправа мала би відбутися в половині травня перед лавою присяглих окружного суду в Тернополі, хіба що прокуратура захоче злучити цю справу зі справою Романа Міхенка, якого недавно арештовано під замітом убивства провокатора Королюка, державної зради і шпіонажі. Тоді укінчене вже слідство було би продовжене й арештовані Ямрозік і тов. сиділи би без власної вини ще довгі місяці у слідчій тюрмі; на цей випадок розправа відбулася би найскорше в осени п. р.

З життя наших еміґрантських установ.

Товариство Українських Економістів у ЧСР.

Товариство Українських Економістів у ЧСР. провадить свою працю в напрямках: лекційному, видавничому та організаційному.

В лекційному — звичайна низка щомісячних прилюдних засідань, на яких ма-

---

половина з того зуживається на виконання механічної праці, то таку саму працю могло би виконати більше як 5 міліярдів робітників.

Енерґію нафти та бензини використано в автомобілях, літаках та повітряних кораблях. Найбільшу продукцію автомобілів виказує Америка. Автомобільне Товариство Форда будує річно понад 2 і пів міліона автомобілів. Авта належать тепер до важніших середників комунікації у містах та в краю. Рівночасно розвинулася комунікація у повітрі, завдяки якій віддалення стали незвичайно малими. Скорість лету 50 клм. на годину стрічається чим раз частіше.

Вище згадав я вже про використовування енерґії вітру, а саме у вітраках. Через довший час не було поступу у цьому напрямі. Старосвітські вітраки давали пересічно по 2 і пів кінської сили. Але і ту наступив перелім. З одного боку побудовано вітраки великих розмірів, що дають по 150 кінських сил, н. пр. у Данії, з другого запряжено їх до витворювання електричности. У Німеччині, Данії, Америці збудовано більшу скількість вітроелектричних станцій. — Енерґії вітру уживають тепер також до порушування кораблів і літаків. Німецький інжинір Флетнер винайшов т. зв. ротори. Є це прямовісні високі вальці, які обертає підчас вітру малий електромотор. Н. пр. корабель „Букау" вимагає для свого руху від електромоторів 20 кінських сил, а забирає з повітря 1000 кінських сил. Обчислено, що підчас подорожи великого пароплаву з Гамбурга в Індію вживання роторів може заощадити яких 200 тисяч долярів.

Здобування енерґії з води та з вітру заспокоїло цих учених та ляїків, що передбачували вже у короткому часі занепад людського життя з причини вичерпання запасів вугля та нафти. Останніми часами добувають річно біля 1400 міліонів тон камяного вугля. Вправді обчислено, що в землі є 5830 міліярдів тон вугля, але необхідно взяти під розвагу, що консумція вугля з року на рік зростає безмежно, а зрештою, чим глибше копається, тим тяжче видістати вугіль. Ще гірше стоїть справа з нафтою, якої запаси вичерпуються прямо на очах. Але енерґія води і вітру прийшла з великою допомогою і тепер вже не може бути побоювань, щоби не стало людям енерґії. Зрештою викринають ще й нові проекти здобування енерґії.

Одним з кращих проектів це використовування енерґії припливу моря. У Франції й Америці існують вже припливно-електричні централі, що дають поверх 5000 кінських сил. В Англії задумано збудувати в гирлах річки Северн дві припливно-електричні централі, що будуть давати підчас найбільшого припливу аж 1 міліон кінських сил. Щорічно звощадять вони державі по 3 і пів міліона тон камяного вугля.

Могутнім джерелом енерґії є сонце, що після обчислень проф. Ланґлея дає землі 350 тисяч міліонів кін. сил. Є це величезне число. Щоби вирозуміти його, перечислім його на енерґію палива. Тоді довідаємося, що сонце протягом 3 хвилин дає всій землі саме стільки тепла, скільки може дати все паливо, видобуте протягом року на всій землі. Тому не диво, що ріжні учені продумують над будовою сонячних двигунів (моторів). Спроб зроблено чимало. Але вислід покищо слабий, бо досі повелося збудувати сонячні станції лише на кількасот кін. сил. Всеж таки є оправдана надія, що нові сонячні централі дадуть кілька тисяч або і більше кін. сил.

Вибухи вульканів та горячі джерела навели людей на думку, щоби використати внутрішнє тепло землі для порушування моторів. В окрузі Тоскана, в Італії, виловлюють горячу пару, що виходить у великій скількости із землі, при її допомозі вправляють в рухи парові турбіни і так одержують яких 10 тисяч кін. сил. Електричність, що її там виробляють, надсилають по дротах до окружних міст, між іншим і до Фльоренції. Мешканці Фльоренції можуть похвалитися, що їх возить в трамваях енерґія внутрішнього тепла землі. — В Ісляндії запропоновано використати ґайзери для подібних цілей. Крім того мали би енерґію ґайзерів використати для штучного плекання збіжа. Таким чином могла би Ісляндія мати три рази в рік жнива і звільнитися від зовнішнього довозу поживи.

В кінці треба ще згадати про радій, якого 1 грам містить в собі міліярди кінських сил. Енерґія одного граму радія могла би тягнути поїзд на сотки кільометрів. Це могло би наступити, якщо радій розложився б протягом 1 секунди. Але він розкладається 2500 літ; енерґія виділюється з нього безнастанно, дуже поволи та нема на разі способу прискорити його розкладу. Тому не можна поки-що користати з його енерґії. Це вже музика будучности.

Переглянувши вище згадані джерела енерґії, мусимо подивляти людського духа, що видирає природі тайни її, а сили природи запрягає на свою службу. Одначе заразом приходить на думку рефлексія, коли вже раз настане той час, в якім людський дух буде працювати не на взаїмне винищування людського роду, а на уліпшення та удогіднення життя всіх людей. Якщо такий час настане, то буде це дійсна перемога техніки над первісною природою людини.

жить виголошувати та обговорювати доклади на економічні теми. Першим з таких був доклад члена Т-ва проф. С. Бородаєвського на тему: Економічна політика, як причина мира та війни, що був виголошений на прилюдному засіданні Т-ва дня 24. III. 1928 в одній з авдиторій Української Господарської Академії в Подєбрадах.

Шановний докладчик в своєму півторагодинному відчиті висунув слідуючі тези: 1) Економічні мотиви, особливо, в останні часи впливали на вибухи війн між народами. 2) Ліга Націй цілком послідовно мусить звертати увагу на урегулювання економічних питань на цілесадатне вирішування економічних проблем між народами. 3) Загальні цілі економічної політики кожної країни містяться в тому, щоби вирішити в найліпший спосіб питання про можливість повного задоволення їх потреб населення і поліпшення взагалі його господарського стану. 4) Головні завдання економічної політики в кожній країні зводяться до 2-ох основних питань: а) найбільш цілесадатної організації продукції в країні, в цілях постачання населення потрібними йому предметами і б) найбільш доцільної організації торговельного обміну між країнами. 5) Економічна політика, яка ґрунтується на стремлінню країни, по можливости, ізолюватися в царині продукції від інших держав з метою розвитку на своїх власних теренах всіх чи більшої частини галузок промислу, — недоцільна і може негативно впливати на мирне співжиття народів. 6) Економічна політика, яка базується на принципі розділення праці між народами більше відповідає інтересам кожної країни і більше забезпечує мирну співпрацю народів. 7) Засвоєння принципу розділення праці між народами тісно звязане з необхідністю стреміти до можливо вільного обміну між народами. 8) Організація міжнароднього обміну по принципі складання міжнародніх трактатів, що мають в своїй основі спеціяльні договоря на підставі автономних тариф в кожній державі, не гарантує мирного розвитку взаємовідносин між народами. 9) Організація міжнароднього обміну на основах складання торговельних трактатів, в основу яких положені можливо сприятливі конвенційні тарифи, залишення контрагентам автоматично і безумовно прав та привілеїв найбільше фаворизованої країни, в найбільшій мірі гарантує мирну співпрацю народів.

У живій дискусії, що вивязалася після реферату взяли участь: доц. М. Добриловський, інж. д-р С. Володимирів, генерал Петрів, проф. Л. Бич та проф. В. Тимошенко — після чого проф. С. Бородаєвський відповів своїм опонентам.

Голова Т-ва проф. В. Тимошенко, відкриваючи засідання коротко поінформував авдиторію, що складалася з поверх 80 осіб членів Т-ва та гостей, про життя Т-ва Українських Економістів та його ближчі завдання. У видавничому напрямку Т-во успішно підготовляє матеріял до видання першого числа „Українського Економіста", економічного збірника, що вийде книжкою 128 сторін машині вісімки літографовано до 1-го травня 1928. В організаційному — навязано зносини з багатьома українськими економістами в ЧСР і поза її межами. Кількість членів Т-ва на 1. 4. 1928 зросла до 40 осіб.

Л. Биковський.

З парляментарної арени.

(Власні телефонограми з 21. квітня 1928)

КРІЗА В БЮДЖ. КОМІСІЇ.

(іх) У вчорашньому комунікаті ми не мали змоги подати закінчення засідання бюдж. комісії, яке вийшло досить трагічно. А саме прийшло до суперечки поміж більшістю комісії і її головою пос. Биркою в справі полагоди поодиноких частин бюджету в III. читанні. Пос. Бирка домагався, щоби III. читання полагоджено безпосередньо після II. читання поодиноких мін. бюджетів. Зате більшість комісії, покликуючися, що соймовий реґулямін обовязує також у комісіях, стояла на становищі, щоби III. читання бюджету перевести щойно після полагоди цілости бюджету в другім читанні. В тому напрямку принято конкретний внесок, за яким заявилися всі члени комісії, за виїмкою 1-ки. Після того пос. Бирка заповів, що можливо зрезиґнує зі свого головування. Сьогодня передпол. пос. Бирка перевів у тій справі нараду з головою клюбу 1-ки пос. Славеком, з ген. референтом бюджету пос. Кшижановським і з пос. Ткачем (бувш. начальник штабу ДОК VI. Львів). Члени президії 1-ки піддержали становище пос. Бирки. Внаслідок того пос. Бирка вислав нині до марш. Дашинського листа з резиґнацією з головування в соймовій бюдж. комісії. Довідуємося, що засідання бюдж. комісії в понеділок відчинить марш. Дашинський.

НАРАДИ БЕЗП. БЛЬОКУ.

(іх) Пленарне засідання сойм. клюбу 1-ки відбудеться у вівторок 24. н. м.

Останні вісти.

(Власні телефонограми з 21. квітня 1928)

НЕДУГА МАРШ. ПІЛСУДСЬКОГО.

(іх) Марш. Пілсудський від двох днів перебуває в уяздівськім шпиталі. Він хорий на невральгічні болі та артретизм руки. Марш. Пілсудський займає кілька кімнат на відділі недуг очей. При маршалкові перебуває його жінка, полковник Прихтер (шеф ген. штабу) і адютанти. Його лічать насвітлюванням.

„УКРАЇНСЬКИЙ ХАОС".

(іх) В сьогоднішнім веч. виданні „Курєра Варш." є передова стаття під заг. „Український хаос" про відносини на Радянській Україні. Кінчиться стаття таким уступом: СРСР пробує розвязати свою нац. проблему одним великим обманом. Даючи про око народам СРСР меншу або більшу автономію, рате все думає зрезиґнувати зі суверенного права. Ця так велична політика може бути з успіхом приноровлювана до башкірів, калмиків і інших дикунів, однак в хвилиною, коли її приноровляють до національности, яка стоїть на вищім степені культури, виходить із цього такий хаос і неспокій, який тепер є на Україні.

ІДИЛІЧНІ ВІДНОСИНИ НА ПІДЛЯШІ.

(іх) В околицях Кобриня на Підляші появилася ватага, яка нападає на населення задля грабіжей. Поміж Кобрином і Володавою банда ця напала на фіру з кількома людьми, всіх їх поубивала, тіла обдерла з одягів і повісила на деревах.

НАПАД НА СПАЛУ?

(іх) В сьогоднішніх ранішніх газетах появилася сензаційна вістка про напад на палату польського президента в Спалі, в якій тепер перебуває жінка президента. Наслідком нападу бущімто простріляно поліціянта біля палати. В полудневих газетах появилися заперечення цього, виясняючи, що поліцай через необережність сам себе простріляв. У звязку з чим виринули поголоски про бандитський напад.

НОВИЙ ДАНСЬКИЙ ПОСОЛ У ВАРШАВІ.

(іх) До Варшави приїхав і склав президентові Польщі офіціяльно листи новий данський посол Нільс Йоган Вулфсберг.

БІЛЬШОВИЦЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ БЮДЖЕТ.

(іх) Оголошено офіціяльні дані про військовий бюджет СРСР на 1927-1928 рік. Видатки комісаріяту для військових справ виносить 742 міл. рублів. До того треба дорахувати такі видатки, набюджетовані окремо: військовий санітаріят 21 міл. рубл., спец. військові частини 50 міл., нагорода для конвоїв 7 міл., ДПУ 47 міл., отже разом урядовий більшовицький бюджет рахує 869 міл. рубл., себто около 4 міліярди зол. Цей бюджет є вищий від попереднього на 17 відсотків.

АРЕШТУВАННЯ КОМУНІСТІВ У ФІНЛЯНДІЇ.

(іх) У Фінляндії переведено протягом вчорашнього дня масові ревізії серед місцевих комуністичних діячів, з яких арештовано 9 осіб. Одночасно арештовано двох комуністичних послів фінляндського сойму.

ЗАПЕРЕЧЕННЯ ШАЛЯПІНА.

(іх) Великий російський співак оперовий артист Шаляпін оголосив у Парижі заперечення, начеб він думав вертати до СРСР. У цьому запереченні кажеться, що Шаляпін зірвав усі звязки з більшовиками та не думає вертати під їх панування.

ЗЕМЛЕТРУС У БОЛГАРІЇ.

(іх) В околицях Філіпополя підземні струси тревають далі. Урядові чинники заняті акцією апровізації тих околиць, які навістив землетрус. Після відкриття парлям. сесії уряд предложить законопроєкт про признання кредитів у висоті 50 міл. левів на допомогу потерпівшому населенню. Представники закорд. держав склали в Софії співчуття з приводу катастрофи. Югославянський король Олександер прислав на руки короля Бориса телеграму.

ВИБОРИ У ФРАНЦІЇ.

(іх) Завтра, себто 22. квітня, у Франції відбудуться вибори до палати депутованих (парляменту). Телеграми польських часописів пророкують побіду нинішньому премієрові Поанкаре і провал соціялістів. В кожному разі виборча кампанія йде в атмосфері спокою. До боротьби стають головно дві групи: прихильники міжпартійного порозуміння з правицею (Поанкаре) і бльок соц. радикальний.

РЕПРЕСІЇ В ІТАЛІЇ.

(іх) У звязку з останнім замахом на італійського короля та на Мусоліні в Італії йде хвиля репресій. В Медіоляні бущімто викрито тайний антифашистівський союз, якого розгалуження сягають до Риму і Турину. Арештовано понад сто осіб. Крім того арештовано богато фашистів, які вийшли в останнім часі з партії.

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Ямній. Засвідчім ділом зрозуміння важкої культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера! Жертви слати на адресу: Львів, Підвальє ч. 7., Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

За океаном.

За зміну календаря.

Ми вже повідомляли про те, що американська „Свобода" започаткувала дискусію між своїми читачами на тему незвичайно актуальну для заокеанської української еміграції: чи не змінитиб обовязуючого в нашій церкві юліянського календаря на григоріянський, себто, чи не зрівнятиб наших свят з латинськими. Забирали в цій справі голос головно робітники, яких сильно зацікавила пропонована зміна.

Одні з них домагалися такої зміни, мотивуючи її потребу передовсім матеріяльними оглядами (через святкування наших свят український робітник тратить по чужих фірмах не тільки робучі дні, але нерідко й службу), хоч не бракувало й голосів, що заявлялися за реформою календаря з мотивів чисто ідеалістичних. Останні вказували на те, що діти наших поселенців в Америці відчужуються так скоро й легко від віри й народности своїх батьків тому, що ті батьки, святкуючи свята по старому стилю, є в своїм консерватизмі й відсталости для своїх дітей, вихованих в нових американських умовах, чужими, незрозумілими, дивними. Це й причина, чому молоде наше покоління за океаном не маючи пошани до своїх батьків, не чуючи їх авторитету саме наслідком їх відсталости, так легко відпадає від нас, приймаючи все нове, американське, за своє.

Були й інші голоси, що завзято обстоювали старий календар. Аргументи цих людей, ... скільки про них можна говорити, бу... значно слабші. По правді майже ніхто не боронив старого календаря як якоїсь національної питоменности чи святости, а більше покликувалося на то, що, мовляв, у фірмі, де дискутант працює, дають радо дозвіл на святкування наших свят українцям, не роблять їм ніяких пакостей чи попріканів і не насміваються. Щодо матеріяльних страт, то їх треба переболіти в імя національної солідарности, треба зробити цю жертву — в імя Христа. Найбільше голосів у цій групі було таких, що радили заждати з реформою календаря до того часу, поки цілком вільно і свобідно й без ніякого натиску не вирішить цієї превважної справи — старий край. Радили заждати тимбільше, що непідготоване як слід переводжування цієї зміни викликалоб богато терть, непорозумінь а навіть завзяту боротьбу, чого треба за всяку ціну уникати. Зрештою над реформою календаря думають не лише українці, але також русські, греки, серби, сирійці, й ін.

Редакція „Свободи", помістивши на своїх сторінках кількападцятьголосів за і проти зміни календаря, дістала таку масу листів від своїх читачів у цій справі, що мусіла дальшу дискусію перервати, бо інакше ціла газета булаб завалена тими листами. Виходить, що голос у цій справі повинен забрати край, як і висказався останній допущений до голосу дискутант.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·89·00—8·89·50 канадійський долар 8·84·50—8·85·00, чеська корона 0·26·33—0·26·66, австрійський шілінг 1·25·50—1·26·00, румунська лея 0·05·50—0·05·66, французький франк 0·34·50—0·35·00, швайцарський франк 1·71·75—1·72·25, фунт штерлінгів 43·60·00—43·90·00 радянський червінець 32·60—33·00.

З о л о т о: 20 корон 36·65·00—36·85·00, 20 франків 34·55·00—34·85·00, 20 німецьких марок 42·80·00—43·10·00, 10 російських рублів 46·90·00—47·25·00.

С р і б л о: Австрійська корона 0·69·00—0·70·00, 5 австрійських корон 3·55·00—3·60·00, австрійський фльорен 1·78·00—1·80·00, російський рубель 2·95·00—3·05·00 копійки за рубель 1·48·00—1·53·00.

Збіжжя.

Пшениця двірська 52·25—53·25, пшениця селянська 50·50—51·50, жито галицьке 40·25—41·25, ячмінь галицький броварняний 41·50—42·50, ячмінь на мливо 38·00—39·00, ячмінь пастівний 33·00—34·00, овес галицький 36·25—37·25, кукурудза румунська 39·00—39·50, бараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 50·00—60·00, фасоля колірова 43·00—46·50, фасоля краса 55·00—60·60, горох пів-Вікторія 55·00—60·00, горох пільний 40·00—50·00, бобик 34·50—35·00, мішанка пастівна в зерні 00·00, вика 28·25—32·75, сіно солодке краєве прасоване 7·50—8·50, солома прасована 4·25—4·75, гречка 47·00—48·00, льон 68·00—71·00, лубін синій 23·75—24·75, ріпак озимий 68·00—70·00, мука пшенична 40 прц. 87·00—88·00, мука пшенична 50 прц. 78·00—79·00, мука житна 65 прц. 61·00—62·00, грисік кукурудзяний 57·50—58·50, мука кукурудзяна 43·00—44·00, отруби житні 28·35—28·75, отруби пшеничні 28·75—29·25, крупи гречані 82·25—84·25, пшоно 78·50—85·50, крупи ячмінні 60·25—61·25, пенцак 58·50—59·50, просо краєве 42·00—44·00, макухи льняні 47·00—48·00 конюшина краєва 220·00—230·00, мак синій 90·00—110·00, мак сивий 73·00—90·00 Мішки ютові виробу Страдом Варта 1·70—1·80, мішки уживані добрі 1·50—1·60.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Чорна мода.

Я ще ніколи не жалувався на судьбу за те, що наказала мені належати до білої раси (хтось міг би тут підмітити, що українці не такі то вже білі, але це вина не раси, а чистоти). Аж учора жалко мені стало, чому я не мурин.

Мають вони свої самостійні держави, а як і ні, то живуть під культурним режімом других держав, мають університети, бібліотеки, театри, а надівсе своє питоме національне обличчя.

Що з цього маємо ми?

Про самостійність говорити не буду, бо це справа з одного боку Збруча некрізвана з другого неценвзурна. Те саме відноситься і до культурного режіму других держав.

Щож до решти вичислених справ, то й тут не дасться нічого певного означити, бо думка і погляди є поділені.

Але не в тім річ...

Мені жалко стало, чому я не мурин головно з двох причин.

1) З впливу, який ця раса має на культуру Европи; 2) З легкости заробітку.

Щодо впливу на культуру, то вона є очевидна. В кожній каварні, в кожній салі, (6а — в кожній приватній хаті гільки мурина — в кожній приватній хаті... Вагуда риньська пісня, музика і танець... саксофон, загавкають ще якісь там фони, затріскотить барабан і вже все гнеться

скаче, дрібоче і вертиться як автохтонні мешканці африканських джунглів. Спробуйте комунебудь сказати, що не все добре над Конгом чи Болотяним Озером, але не в Европі, — назвуть вас ретроградом і хто зна, чи й послом коли виберуть.

Щож до легкости заробітку, то це справа така як сонце. Досить вам прийти на світ з чорним ціферблятом, досить мати білі і великі клипаки, а вн вже маєте хліб у руках. Вивчіться тільки швидко фастригувати ногами, помалюйте уста на рожево, робіть дурні міни, роздавлюйте рота від уха до уха, або ще далі — а ціла Европа ахне. Жозефіна Бейкер, колиб уродилася білою, мильб тепер тарелі або, при великім щастю, шилаб калесони. А так лупить ногами по долярах, з руками по портфелях і от-от вийде за італійського князя.

Був я вчора на т. зв. „Муринській Ревії" в міській театрі. Дві години дрожала сцена від ударів чорних ніг, дрожала салі від вибуховної музики, дрожали видці від схвильованих. Палі очі видивляли на гранатових Аполльонів, панове на тим подібні Венери.

Салю заповнили зітхання до ідеалу і подиви африканських джунглів з їх фльорою і фавною.

Я сидів і думав...

Як добре бути мурином!..

В патріота не видно брудних рук, у емансипантки брудних ніг. Політичні вороги просто зїдають себе в формі котлетів, зразів чи шницлів.

Тільки одно не змінилось би: етика.

Її давно вже перейняв від муринів весь культурний світ і навіть у нашім закамарку вона панує всевладно.

Галактіон Чіпка.

Опікунчим Товариствам і Заведенням під увагу.

Розпорядок Президента з 22/4 1927 Дн. з. з. ч. 40 п. 354 про нагляд і контролю над діяльністю опікунчих установ піддає нагляданя адміністраційних властей товариства, установи і заведення, які опікуються дітьми і молоддю, інвалідами або старцями, — або ведуть охорону материнства, щодо згідности їх діяльности з обовязуючими приписами.

Близші пояснення до цего розпорядку Президента містить розпорядок Міністра праці і суспільної опіки з 23/11 1927 Дн. з. д. ч. 2. поз. 15 з 1928. По приписам цего розпорядку обовязані є згадані вище товариства, установи і заведення предкладати кожного року, найпізніше до 3 міс. по упливі звітового року Старостству (у Львові Магістратові) звіт з діяльности та рахунковий звіт. Звіт провірити Ревізійна Комісія і підписати уповажнені до цего особи. У звіті з діяльности треба означити ціль і характер заведення, подати, хто є управителем заведення, кілько осіб нараховує збір учительс., описати ціпорічну працю, подати число вихованків, пересічний видаток на удержання одної особи і т. д. Заведення, що опікуються дітьми, мають подавати у звіті число дітей після віку, пола, обряду, народности, число дітей, побираючих науку та яку приміняється в заведенню систему виховання.

Опікунчі товариства і заведення є обовязані вести від 1-го квітня н. р. книги — касову, дневник амердержавної системи, магазинову і інвентарну по означеним в розпорядку взірцям. До касової книги мають бути вписувані всі приходи і видатки в хронольогічнім порядку. Американський дневник має дати образ ділового грошевого обороту в заведенні і має мати що найменше 23 рахунків (конт), в розпорядку вичислених. Магазинова книжка повинна мати окремі позиції матеріялів і артикулів у приходах і видатках. Інвентарна книга має містити спис всіх движимостей з поданням дати, джерела і ціни набуття.

З кінцем звітового року, який тріває від 1-го квітня до 31-го березня, всі книги мають бути замкнені. Річний звіт має обіймати рахунки доходів (12 позицій) і видатків (17 позицій), прелімінар доходів і видатків на слідуючий рік і біланс. Якщо заведення не предкладає білянсу, має долучити до рахунків приходів і розходів 6 подрібних виказів, згаданих в розпорядку. Крім цего товариства і заведення обовязані є предкладати властям на кожне домагання рахунково-касові докази (квити) та давати всякі пояснення і грамоти відносно своєї діяльности.

Властям прислугує також право переводити ревізії діяльности цих товариств і установ та інспекції в заведеннях. Староства (у Львові Магістрат) по розглянені надісланих звітів з діяльности і рахункових подають свої замітки дотичному товариству чи заведенню з порученням усунення запримічених неточностей.

Опікунчі заведення є обовязані опрацювати правильник, в якім треба подати ціль заведення, скількість місць в заведенні, условини приняття і видалення вихованків, висоту побираної евентуально оплати і розклад дня. Заведення мають вести виказ вихованків і удержувати сталого управителя. Від зарядження властей прислугує право відкликy, який вдержує виконання зарядження.

Коли Т-во чи заведення не буде пристосовуватися до постанов виданих розпорядків або зарядження властей, то власти мають право: 1) висилати упімнення на письмі; 2) жадати усунення управителя заведення і 3) введення примусового заряду на означений час.

Розпорядок з 22. 4. 927 постановляє також в дорозі розпорядку признати згаданим вище т-вам, установам і заведенням право жадати звороту видатків, понесених на виконування опіки, від самоврядних установ, обовязаних до ведення тріивалої опіки та від інших правних і фізичних осіб, обовязаних до виконування опіки.

З огляду на незвичайно важні постанови згаданих розпорядків, які обовязують вже від 1 квітня н. р., всі інтересовані т-ва і заведення повинні точно з ними запізнатися. Ціна обох дневників законів виносить 1 зл. без почтової оплати.

Українське Кр. Тов-о Охорони Дітей і Опіки над Молоддю (вул. Блахарська 11.)

НОВИНКИ

— **Пекарі виграли.** У конфлікті львівських пекарів із міською радою виграли пекарі; ціни на муку та хліб будуть підвищені. Нова тарифа проголошена.

— **Львівська хроніка.** Три спроби самовбивства: 22-літня служниця Анна Віск, це йодину з нещасного кохання; 22-літній торговець Яків Гольдберг з нужди пе сублімат. 40-літній власник інвалідської будки Цибульський зранив себе ножем у нетверезім стані. — На потіху цієї сумної хроніки приходить звістка, що міська рада має поважний плян зарадити одній старій, пекучій потребі мешканців Львова: приладити для них став. Ця приємність коштувалаб би місто півтора міліона зол., а її місце находилось би в 4-ох км. за Замарстинівською рогачкою. На жаль, до цього ставу ще далеко... кілька літ часу.

— **Україніка.** У ч. 105 франц. денника „L'Independance Luxembourgeoise", що виходить у Люксембургі, находимо вступну статтю п. н. „Народи, що не хотять вмирати: Україна в XX. ст.", Еманусля Евена, посла з Парижа, бувш. голови міської ради в Парижі. Стаття написана із знанням нашої історії і є одною із цілої низки заповіджених автором про Україну. Провідною думкою цих статтей можна уважати таке речення із останньої: „Немов камінь кинений із гори починає котитись униз і ніщо не в силі його вдержати, так само починає розвиватись український рух, тому, що він відповідає потребам народу".

— **Український фонд воєнних вдовиць і сиріт у Львові** складає сердечну подяку Служвовикам Наук. Тов. ім. Шевченка, що з нагоди іменин голови Т-ва д-ра К. Студинського зложили для фонду квоту 200 (двіста) зол. Рівночасно повідомляється Громадянство, що фонд признав одноразових підмог вдовицям і сиротам у висоті 989 зол. 95 сот., які у Великий Четвер переслано почтою під вказаними адресами. Дальші підмоги стануть можливі, коли українське громадянство буде памятати на найбідніших з поміж бідних. До навязання звязків кооперації з Українськими Інвалідами визначено п. Василя Весоловського. За Виділ праці Українського фонду воєнних вдовиць і сиріт, Львів, вул. Домініканська ч. 11: о. Василь Лининик, заст. голови, Вас. Весоловський, секретар.

— **Злочин, якого не було.** Три тижні цікавився Париж таємним злочином, названим „тайна жовтого авта", якого єдиним свідком був молодий фотограф Крокалес. Крокалес вибрався в ночі до Бульонського Лісу, щоби при сяйві місяця поробити знимки краєвидів. У мент, коли він робив знимку, перед ним проїхало авто, де якийсь мущина душив жінку, що завзято боронилась. Цю сцену зловила фотографічна кліша. Одначе облич таємної пари не було видко. Зате на місці події лишилась хустина з графським монограмом і жіноча торбинка. Клішу, хустину і торбинку передав Крокалес поліції. Агенти і детективи шукали надаремне жертви злочину; ні душеної дами, ні слідів „жовтого авта" не найшли. Аж після трьох тижнів виявилось, що гості із цього авта були спільниками молодого фотографа, що хотів зробити собі дешевим коштом рекляму для свого підприємства. Паризька преса не пише, скільки молодий фотограф заплатить тепер за свою винахідчивість.

— **Смерть визначного маляра.** У Льондоні скінчив самовбивством один із найпопулярніших англ. малярів Чель Сімс, у 45 р. життя. Він був малярем усієї королівської родини, членів палати льордів і найвищих кол аристократії. В останньому часі, не вважаючи на всі свої успіхи, він почав малювати щораз менше і зацікавився індійською фільософією та теософією. Сімса бачили часто в товариствах, що пропагували будизм. Під впливом цього духового звороту він покинув портрети і почав малювати картини з містичною закраскою. Сімс наложив на себе руку в Шотляндії, в замку одного свого багатого приятеля.

— **Заробітки американського письменника.** Відомий америк. письменник Сінклер Люїс, автор „Бабіта", „Головної вулиці" і „Ельмера Ґантрі", розвівся зі своєю жінкою. Люїс згодився виплачувати жінці місячно 1000 дол. аліментів; він заробляє місячно пером 5000 дол.

— **Практичні віденці.** На прилюдній ліцитації у Відні продавали мичку волосся Шуберта. Викличка ціна була 300 шілінгів. Ліцитатор надаремне кликав: „хто дасть більше? раз, удруге, втрете..." Аматорів на цю релікію не було і вона вернулась до власника. Те саме трапилось два роки тому з мичкою Шілера.

— **Природниче диво.** Природники із зоольогічного музею в Ню Йорку заняті цікавим питанням, з нагоди одного дарунку присланого до музею: скільки літ може жити жаба без поживи та повітря? Міська рада міста Істлянд, у Тексасі, переслала туди жабу, найдену під угольним каменем магістрату, який бурили після 31 літ. Жаба не могла за весь час найти поживи і не мала повітря; у 10 хвилин після її найдення, вона прокинулась із глибокого сну. Є між американськими вченими такі, які заявляють, що жаба може жити без поживи навіть 131 літ. Інші не вирішили ще проблеми: як довго вона може жити без повітря. Відомо, що навіть рослини не можуть обійтись без повітря, а не було ще досі факіра, який видержав би без повітря довший час.

— **Вистава памяток панщини** буде уладжена в салях Національного Музею у Львові (вул. Мохнацького 42) і віддана до публичного ужитку на память 80-ліття знесення кріпацтва в Галичині — в неділю 13. травня о пів на першу вполудне. — Управа Нац. Музею просить усіх власників памяток цієї доби присилати їх на виставу до евентуального звороту в перших днях червня після закриття вистави.

— **Череп Альбрехта Дюрера.** Цими днями Німеччина святкувала 400-ліття від дня смерти свого славного маляра Альбрехта Дюрера. Центром цих свят було його родинне місто Нюренберг. У день роковин 40.000 осіб відвідало цвинтар, де спочиває великий артист. Гора квітів вкрила звичайну камінну плиту з латинським написом: „Памяти Альбрехта Дюрера. Те, що було в А. Дюрері смертного, спочиває під цим каменем". Дюрер, як відомо, ще за життя став славним. Одначе його родинне місто, що згадує тепер його імя з гордістю, не подбало навіть за його могилу і він мусів спочити в гробниці родини своєї жінки. Коли за ним померла його жінка та її сестра і на них вигас увесь рід, могилу признали „вільною" і віддали її за довгу аренду шпиталеві. У могилі ховали покійників із шпиталя. Аж при кінці XVII. ст. один великий почитувач Дюрера викупив це місце від шпиталя і відновив гробницю, де спочивав артист. У цій гробниці мали ховати на майбутнє тільки артистів. Останків Дюрера не можна було найти. Аж у 1811 р. нюренберський магістрат на превелике диво казав розкопати могилу; із черепів там найдених, вибрали найбільший, признавши його черепом Дюрера. За цим пішла чутка, що вся ця комедія зорганізована якоюсь поважною особою, що забагла всякою ціною мати в своїй колекції цей череп і підкупила міських радних. Громадянство почало протестувати з обуренням. Скандал зріс до таких розмірів, що сам баварський король видав наказ звернути найдені кости Дюрера туди, звідки їх узяли.

— **Також рекорд.** Найбільший і найвищий берлінський прислужник (кельнер) Ріше, що має більше як 2 метри і Гірт, що має 1.58 м. рішили вибратись пішки до Женеви... у фраку та білій краватці. Цих 1450 км. вони сподіваються перейти до половини червня.

— **Міжнародній картограй.** У Відні арештували варшавського громадянина, що від кільканацятьох літ мандрував по всіх европейських столицях і вів веселе та легке життя, завдяки хистові вигравати в карти з багатими панками. На Семерінгу виступав він як Натансон Де Лінк із польським пашпортом, виставленим польським посольством у Римі. Ще в 1909 р. засудили його у Франкфурті на два роки вязниці за ошуканство. Він їздив тоді як „граф Ігнатієв, адютант його царського величества", позичаючи на всі боки гроші: в Берліні, Відні, Сальцбургу, Ніцці, Генуї, Парижі та Монако. Він є сином варшавського банкира Натансона, що лишив йому колись 125.000 руб., які він пропутав з якоюсь акторкою. Він жив із гри в карти таким робом, що мав завсіди при собі подвійну талію і змів зручно підбирати потрібні козирі. Його штукарство вийшло наверх, коли він запропонував одному із бувших своїх партнерів спілку такої гри, з проєктом подорожі у Париж і спільним вкладовим капіталом. Цей намірений спільник повідомив поліцію.

— **Світова всячина.** Нім. преса приносить звістки про катастрофічний стан фінансів СРСР. — У Катовицях вибудують техніку. — Португальський уряд ратифікував вашингтонську конвенцію про 8-годинний робучий день. — Афганський емір Аманула поїде з Варшави до Риги, а звідти до СРСР. — До С. Готтард приїхала комісія знавців Ліги Націй для розсліду інциденту з кулеметами. — В Англії велика студінь і сніговиця. — Помер найбогатший японець барон Окура в 91 р. життя. — У Берліні перевернулись 3 трамваї: 4 убитих, 80 ранених. — Форд мав минулого року на 42 міл. менше доходу як у попереднім. — Братова д-ра Воронова, місс Кастерс із Льондону, приготовляється до перелету Атлянтійського Океану в моторовій лодці. — Поважно занедужав у Брюсселі бувш. російський генерал Врангель. — Поважно недужим є дир. держ. театру „Одеон" у Парижі Жеміє, геніяльний актор і режісер. — Найгарнішою жінкою в Палестині признали 19-літню молочарку Рахель із Тель-Авіва. — У Ліоні один бувш. посол Астіє ударив у лице свого противника бувш. міністра Антерю; Антерю мусів узяти в оборону Астіє, якого юрба хотіла розірвати.

— **Зі спорту.** Пригадується, що змагання з копаного мяча між львівською „Україною I." і станиславівською „Ревером I." за мистецтво А-кляси відбудуться в неділю в год. 4-ій попол. на площі Сокола-Батька. Попередять з год. 2.30 змагання між „Україною II." і „Лехією II." за мистецтво Б-кляси.

Театри.

Міський великий театр:

22-го г. 3·30 попол. „Веселі жінки з Віндсору".

22-го г. 7·30 веч. „Статисти життя".

23-го 7·30 веч. „Кавалерія рустікана" і „Паяци" з Дигасом.

24-го г. 7·30 веч. „Сніжиста ніч" А. Рибіцького (премієра).

Міський „Театр Новин":

22-го г. 3·30 попол. „Лише Ти...".

22-го г. 8. веч. „Леді Шік".

23-го г. 8. веч. „Леді Шік".

24-го г. 8. веч. „Орлов".

КІНА.

„Апольо": „Коли у жінки пробуджується кохання...".

„Лев": „Дама у спальнім вагоні".

„Палас": „Паміра".

„Фатаморгана": „Любові".

Дописи.

ЧОРТКІВ. (Спростування). Від чортківського старости дістаємо таке спростування: На підставі арт. 32. розпорядку президента Річипосполитої про пресове право з дня 10. травня 1927 р. Дн. Держ. Законів ч. 1 поз. 1. з 4. січня 1928 р. прошу надрукувати слідуюче спростування статті „Під увагу нашим послам", поміщеної в ч. 64. „Діла" з дня 21 березня 1928 р.: 1) Неправдою є, неначе на віче в Шульганівці [illegible] при соймових виборах на листу ч. 1, а за те [illegible] що приїхавши з нагоди [illegible] до громади Шульганівка [illegible] зібраною громадською радою [illegible] [illegible]

А. ПЯСЕЦКІ С. А. ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ **КРАКІВ**

ВЛАСНІ СКЛЕПИ: Краків, Головний Ринок, Лінія А–Б і Ц–Д. Варшава, Краківське передмістя ч. 7.

поручає безконкуренційно, у великім виборі роди чоколяди сметанкової, молочної, десерової і до варення як також чоколядки, кармельки і цукри. — Не шумною реклямою, але якостево знаменитими виробами, зробленими з гарантійно чистих сирівців, хочемо здобувати признання найширших кругів, одночасно числячи найприступніші ціни.
1581 **Замовлення приймає Народна Торговля у Львові.** 17—50

виборами до сойму виясним я зібраним становище уряду в цій справі. 2) Неправдою також є те, немовби я візвав присутних до усунення з салі читальні „Просвіти" образа Шевченка і що наслідком того візвання присутний комендант постерунку Д. П. відвернув образ лицем до стіни, за те правдою є, що такого доручення я нікому не видавав і комендант постерунку Д. П. образу не відвертав.

Адам Федоровіч, староста.

З життя наших установ.

Кружок „Рідної Школи" ім. Тараса Шевченка на Стрийськім передмістю у Львові.

І наша дільниця святкувала в неділю 25. березня п. р. память генія України концертом хлопячої школи ім. Т. Шевченка в салі „Академічного Дому" при ул. Супінського. Концерт відкрив вступним словом управитель школи п. Швед, вказуючи школярам на те, як мають наслідувати Кобзаря і чим він для нас дорогий. Відтак ішли співи і декламації творів Шевченка, продуковані учнями школи, дбайливо підготовані учительками п. Кахникевичевою і п. Ріппелевою. На закінчення відіграли учні школи удачно сценічну картину „Тарас-дитина" в двох діях, приготовлену великим накладом праці п. Л. Пальчишиновою. Саля „Академічного Дому" була виповнена по береги громадянством Стрийської дільниці і родичами учнів. За мало було лише інтелігенції з нашої дільниці. Це звичайний тут обяв... Чистий дохід з концерту видинув на фонд будови школи. Щоб побільшити той самий фонд, Старшина Кружка розіслала на днях на всі відомі адреси прохання щодо позички. Тому просимо українське громадянство як найскорше субскрибувати цю позичку, навіть найменшими квотами.

А. Л.

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ.

Федір Дудко: Чорторий, Роман. Фільми української боротьби 1919—1920 рр., ст. 187. Львів 1928 р. В—во „Червона Калина".

ЖУРНАЛИ:

Світ, ілюстрований журнал, ч. 7 за місяць квітень, виходить двічі в місяць.

†

Юлія з Мійських Теодоровичева

вдова по бл. п. о. Саиновни пароху в Ракові пов. Долина, померла 20. п. м. в Конюхові в домі свого зятя о. Кости Петрушевича. Похорон відбудеться дня 23 ц. м. о год. 9 рано з церкви в Конюхові, а відтак тлінні останки будуть перевезені до родинної гробниці в Стрию. Рідня.
2019 1—1

ОПОВІСТКИ.

Кружок „Рідної Школи" в Тернополі відкриває з днем 1. травня приготовляючі курси до III. і IV. класи гуманістичної гімназії. Зголошення приймає до 28. квітня управа гімназії в будинку „Української Бурси" вул. Качали. 2010 2-3

Товариський Зїзд абітурієнтів гімназії в Самборі з р. 1898, який по 30 роках має відбутися в Самборі — в червні ц. р. — Для означення дня і програми прошу Товаришів подати свої адреси.— Іван Білинський, см. суддя і адвокат в Самборі вул. Вазова 7. 2025

Наукове Тов. ім. Шевченка розписує конкурс на обнову дому при вул. Чарнецкого ч. 24. В обсяг обнови увійдуть роботи бляхарські, мулярські і водотічні. Близші вказівки подасть канцелярія Товариства в год. 11—1. Оферти можна вносити по кінець квітня (Чарнецкого 26). За Виділ: К. Студинський, Р. Цегельський. 2017 1—1

Оголошення: Старшина Кружка „Рідної Школи" в Сяноці отвирає з початком травня двомісячний курс приготовний до гімназії. — Зголошення приймає адвокат д-р Степан Ванчицький в Сяноці. 2020 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

4 ЗОЛ. коштує дошка, віз, вилки з хінського срібла у Мандля. Коперника 14, проти кіна Копернік. 1812 10-15

КАМЕНИЦЯ одноповерхова, околиця Юра, пістановий чинш 460 корон, консенс надбудови. Ціна 5.390 долярів. Продасть Центральна Агенція, Коперника 14. 1975 2-3

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю звісна фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська 5. Купую бриляпти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 3 78-?

ДИВАНИ свирпенські отримені і готові по фабричних цінах Вани площа Марійська 5. I. п. 1914 3—?

РУТИНОВАНОГО, немонатого конципієнта негайно прийме за попереднім письменним зголошенням з описом дотеперішної практики. Д-р Степан Дольницький адвокат в Сколім. 1996 2-3

СТАРША жінка шукає місця господині, найрадше у священика. Марія Петрух, село Модринець, почта Мірче, повіт Грубешів. 2022 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легінів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

1058 Пересвітлення Рентгеном. 12—20

Інж. Корнило Целевич

присяжний землемір і заприсяжений судовий знаток для помірових справ веде канцелярію в Угнові у власнім домі. 5-5

Заведення техн. дент.

Г. ФЕЛІКС

приймає як передтим Ринок 37. Тел. ч. 56—02.
2027 1—1

ДО ТОВАРИСТВА

„Assicurazioni Generali Trieste"

Відділ у Львові.

Оцим посвідчаю, що мій бл. п. син о. Василь Сапоцький, декан в Пробіжнім, був асекурований на життя в Товаристві „Assicurazioni Generali Trieste" на суму 1000 долярів. Обезпечення тревало всего три місяці. Заплачено тільки одну піврічну рату. Обезпечену квоту виплачено без найменшої перешкоди. Обезпечення і ліквідацію переводив заступник згаданого Т-ва Вп. Яків Завудня, за що складаємо Йому сердечну подяку.

Прусинів, дня 21. квітня 1928.

2028 † Никола Сапоцький
1—1 і син Тимко Сапоцький.

Впр. оо. Парохів, що уладжують у своїх парохіях місії, просить двох інвалідів УГА, що займаються продажю девоціоналів, щоби були ласкаві повідомити про речинець місії хоч тиждень наперед і тим способом дати змогу своїм людям заробити на прожиток. Ласкаві зголошення Л. Яків, Запитів п. Підліски малі. 2-3

Не марнуйте одежевих відпадків (шматок) бо з них можна мати **практичні і тревалі хідники** які старанно виконує

ТКАЛЬНЯ ХІДНИКІВ

в Замарстинові, вул. Падеревського 4
(бічна вул. Замарстинівської.) 2-2

КРИНИЦЯ пансіонат **„Леснічанка"** при вул. Пулавського близько водних давинчок, поручає сонячні комнати з бальконами і верандами. Першорядне удержання. Зголошення до 10. травня ц. р. **Віттлінова**, Львів, Зиблікевича 16/I п. Телефон 34—91 відтак Криниця.
2026 1—4

КОНКУРС

ПОВІТОВОГО СОЮЗУ КООПЕРАТИВ в СТРИЮ

На посади:

I. **Люстратора-організатора** — Вимоги: фахова освіта, добрий бесідник, довша практика в ПСК.

II. **Практиканта організаційно — інструкторського відділу** — Вимоги: фахова освіта, знання книговодства.

Посада до обняття сейчас — платня після умови. — Зголошення з відписами свідоцтв до 30. IV. 1928 на адресу: ПСК Стрий. 1984 2-3 Дирекція.

Новий рід мила —

необхідний до прання

ДАВНІШЕ, коли не істнувало Rinso, треба було милити кожний шматок білля окремо.

Спершу милили брудніші місця, а вкінці прали білля при помочі тарки.

Основний і незвичайно корисний переворот у цій ділянці зробило

Rinso, що само пере.

Замочити білля в розчині цього ідеального прального середника, а наслідки зачудують вас.

Милини Rinso є в найвищім степені активні, очищуючи бруд так, що не шкодять біллю і роблять його сніжнобілим.

Якщо плями не щезають, посипати їх дрібкою сухого Rinso.

Як уживати Rinso.

Те, що в пачці, розпустити в кипячій воді, влити до балії наповненої на половину літньою водою і замочити білля — найкраще на ніч. Рано полоскати. Кретон, батист то-що, виглядають гарно, коли є варені, але це конечне.

ДАРОМ ПРІБКА

КУПОН. До фірми „Sunlight" Спілки Акц. Почтова Скринка 479, Головна Почта, Варшава. — Прошу о безплатне присланнє мені прібного пакету Rinso, що вистане на пробне прання.

Ім'я і назвисько ____________

Адреса ____________

(Проситься о читке письмо.)

R. S. Hudson Ltd., Англія

ЛІТНИСКО ТУХЛЯ в сколівських КАРПАТАХ

на лінії Сколе-Лавочне в прегарній лісистій околиці над Опором отворене від 15. мая. Прогульки в гори — купелі в Опорі. Харч добірний — на бажання жидівський. Стація залізнична, почта в місці. Комнати сонячні з верандами. Зголошення на адресу: **Заряд літниска в Тухлі.**
1859 3-4

Оголошення:

Дня 3/5 ц. р. о год. 11 перед полуднем в салі товариства відбудуться звичайні Загальні Збори Тов. ім. М. Шашкевича в Золочеві. Порядок нарад: 1) Відкриття Зборів. 2) Відчитання протоколу попередніх Загальних Зборів. 3) Звіт з діяльности і рахунковий. 4) Уділення абсолюторії. 5) Вибір виділу і комісії ревізійної. 6) Внесени членів. По думці § 9 статута повідомляється, що право участи в Загальних Зборах мають право лише члени, що заплатили вкладку членську, бо хто не платить вкладки перестає бути членом. Вступ на Збори дозволений лише за легітимацією. — За Виділ Тов. ім. М. Шашкевича в Золочеві.
2024 1—1

I. Річні Загальні Збори

Союза українських власників реальностей у Львові

відбудуться в **неділю дня 6. травня** ц. р. точно о год. 11 рано в салі „Укр. Бесіди" при вул. Рутовського ч. 26 I. поверх.

Порядок зборів: 1) Отворення. 2) Звіт секретаря. 3) Звіт касієра. 4) Звіт провірної комісії. 5) Вибір Виділу. 6) Означення висоти членської вкладки. 7) Внесення.
2029 1—1

ЗА ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ:

І. Глинчак, голова. *Е. Ігнат*, секретар.

Конкурс

на управителя книгарні Рідної Школи.

Вимагане: фахове знання і до конечности відбута практика в книгарстві. Подання відповідно удокументовані вносити в реченці до кінця травня 1928 р. до Головної Управи „Рідної Школи" Львів, Ринок 10/II.
2018 1—1

Присилайте передплату!

:: МІНЕРАЛЬНІ КУПАЛЬНІ ЧЕРЧЕ ::

сезон від 1-го червня до 15-го вересня.

Жерело 1. **Теплі купелі сірчані і болотні** лічать: ревматизм ставів і м'язів, запалення нервів, мочанову сказу, позапальний стан в черевній ямі, жіночі недуги та деякі шкірні недуги. **Вода має в собі йод.**

Жерело 8. **Вода до пиття** лічить катар жолудка та кишок як і недужит на ожирінню.

Жерело 9 а і 9 б. **Вода до пиття** лічить запалення мочевих доріг, катар мочевих міхурів та нирок, мочанову сказу, надмір шлункового квасу та подражнення нервового укладу.

Дирекція купелевого заведення просить П. Т. Гостей зголошуватися письменно заздалегідь, бо заповідається великий наплив гостей.
1932 2—4 **Купелеве заведення в Черчу, п. Рогатин.**

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.